

พัฒนาการด้านการจัดการกีฬาสาธารณรัฐประชาชนจีน

Sport Management Development in People Republic of China

ทวีศักดิ์ ประสิทธิ์อ่อน

สุพิตร สมมติโต

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทนำ

ความสำเร็จของการกีฬาสาธารณรัฐประชาชนจีน เริ่มฉายภาพชัดเจนขึ้นนับตั้งแต่การเปิดประเทศสู่โลกภายนอก การเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในภูมิภาคเอเชีย คือ การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการนำพาสาธารณรัฐประชาชนจีนผงาดขึ้นเป็นเจ้ากีฬาแห่งเอเชียและอยู่ในอันดับต้นๆของโลก โดยพบว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าร่วมการแข่งขันตั้งแต่กีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 7 ประเทศอิหร่าน ในปี ค.ศ.1974 โดยเป็นผลมาจากการประชุมคณะกรรมการบริหารสหพันธ์เอเชียนเกมส์ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 17-18 กันยายน ค.ศ.1973 ที่มีติรับสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าร่วมเป็นสมาชิก ผลการเข้าร่วมการแข่งขันครั้งนั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับรางวัลเหรียญรวมทั้งหมดอยู่ในอันดับที่ 3 โดยได้ 32 เหรียญทอง 46 เหรียญเงิน 27 เหรียญทองแดง ต่อมาในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 8 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับรางวัลเหรียญรวมทั้งหมดอยู่ในอันดับ 2 ได้ 51 เหรียญทอง 55 เหรียญเงิน 45 เหรียญทองแดง และหลังจากนั้นในกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 9 ซึ่งจัดขึ้นที่ประเทศอินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ผงาดขึ้นครองตำแหน่งเจ้ากีฬาแห่งเอเชียเป็นครั้งแรกด้วยจำนวนเหรียญทองและเหรียญรวมทั้งหมดสูงสุดเป็นอันดับ 1 และตั้งแต่นั้นมาก็ไม่เคยเสียตำแหน่งนี้ให้แก่ประเทศใดอีกเลย ซึ่งในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งล่าสุดในปี ค.ศ.2010 ที่ กวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีนก็สามารถคว้าเหรียญทองมาได้ด้วยจำนวนสูงถึง 199 เหรียญ ซึ่งนับว่าเป็นสถิติการครองตำแหน่งเจ้าเหรียญทองด้วยจำนวนเหรียญที่มากที่สุดนับตั้งแต่มีการจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์มา

จุดสำคัญที่แสดงถึงความสำเร็จอันสูงสุดต่อโลกกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ครั้งที่ 29 ในปี ค.ศ.2008 ที่กรุงปักกิ่ง ระหว่างวันที่ 8 - 24 สิงหาคม ค.ศ.2008 ซึ่งนับเป็นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกในทวีปเอเชียครั้งที่ 3 หลังจากมีการจัดก่อนหน้านี้ในประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี ค.ศ.1964 และเกาหลีใต้เมื่อปี ค.ศ. 1988 และที่สำคัญนอกจากความสำเร็จในการจัดการแข่งขันและการเป็นเจ้าภาพแล้ว สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคว้าตำแหน่งเจ้าเหรียญทองในการแข่งขันครั้งนั้นด้วยจำนวนเหรียญทองทั้งสิ้น 51 เหรียญ ings อันดับที่ 2 คือ ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้เหรียญทองรวม 36 เหรียญ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะมีข้อสรุปได้ว่า การเรียนรู้ระบบการจัดการด้านการกีฬาของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจะช่วยให้สามารถเข้าใจระบบการจัดการด้านการกีฬาที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นบทเรียนเป็นกรณีตัวอย่าง รวมถึงการจัดทำแนวทางการดำเนินการด้านการจัดการกีฬาที่มีประสิทธิภาพของประเทศไทยต่อไป

การบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จของการจัดการด้านการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ความสำเร็จด้านการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน หากพิจารณาให้ดีจะพบว่าเกิดจากการวางแผนและดำเนินการจัดการกีฬาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จุดเริ่มต้นของการจัดการกีฬามีมาจากการเขียนบทความหรือตำราด้านการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อ ปี ค.ศ.1935 โดย Jin Zhao-Jun ได้เขียนบทความเรื่อง การบริหารจัดการกีฬา หรือ Sport Administration นับว่าเป็นบทความบทแรกของการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากนี้ในมหาวิทยาลัยกีฬาและมหาวิทยาลัยทั่วไปก็ได้มีการกำหนดเรื่องการจัดการกีฬาอยู่ในแผนการดำเนินงาน รวมทั้งมีการจัดตั้งภาควิชาด้านการจัดการกีฬาในมหาวิทยาลัย สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและเติบโตของการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อมาในปี ค.ศ. 1987 คณะกรรมการวิทยาศาสตร์การกีฬา สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีการจัดตั้งสมาคมสังคมวิทยาทางการกีฬา หรือ Sports Sociology Association ขึ้น ซึ่งในสมาคมนี้ได้มีการแบ่งเป็นหลายกลุ่มการศึกษา เช่น การจัดการกีฬา เศรษฐศาสตร์การกีฬา กฎหมายกีฬา และธุรกิจกีฬา นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสมาคมการจัดการกีฬา หรือ Sport Management Association โดยเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งในการดำเนินงาน มีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติงานในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทุก 2 ปี รวมถึงมีการตีพิมพ์งานวิจัยและคู่มือ ตำราการเรียนการสอนแขนงนี้อย่างมากมาย

การจัดการกีฬาเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์สาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี การกำกับดูแลด้านการบริหารจัดการกีฬา เพื่อให้เกิดการจัดโครงสร้างองค์กร การวางแผน การให้คำแนะนำและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการกีฬาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด นับว่าเป็นศาสตร์ที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้ด้านต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างแท้จริง และเป็นสาขาหนึ่งของศาสตร์ด้านการจัดการที่มีการจัดการทั้งในด้านของทรัพยากรมนุษย์ ที่เน้นในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์และแรงจูงใจในการดำเนินงานของคนในองค์กรกีฬา สร้างบรรยากาศของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ของการจัดการจากความพึงพอใจเป็นหลัก ส่วนการจัดการในด้านทรัพยากรอื่นๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ การเงิน งบประมาณ จะเน้นว่าควรบริหารอย่างไรให้ใช้ทรัพยากรเหล่านี้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะหากประสบอยู่กับภาวะการณ์ที่มีทรัพยากรในขีดจำกัด

ในปี ค.ศ. 1996 ศาสตราจารย์ Qin Chun-Lin ได้เขียนบทความเกี่ยวกับการจัดการกีฬา โดยได้แบ่งสาระสำคัญของจัดการกีฬาอย่างเป็นระบบออกเป็น 3 ส่วน คือ บทนำ ที่กล่าวถึงความรู้พื้นฐาน ทฤษฎีและการแก้ปัญหา ส่วนที่ 2 คือ การจัดการกีฬา ส่วนที่ 3 คือ การ

ดำเนินงานด้านการกีฬาในองค์กรกีฬาต่างๆ ต่อมาในปี ค.ศ. 2003 ศาสตราจารย์ Zhang Rui-Lin ได้แยกแขนงต่างๆของการจัดการกีฬาออกเป็น 5 แขนง คือ 1.การบริหารจัดการกีฬา 2.การจัดการด้านข้อมูลของกีฬา 3.การจัดการอุตสาหกรรมกีฬา 4.การจัดการด้านการแข่งขันกีฬา และ 5. การจัดการโรงเรียนกีฬา ส่วนศาสตราจารย์ Zhang Jian-Jun เน้นแนวคิดด้านจริยธรรมและศีลธรรมกับการจัดการด้านการกีฬา โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ จริยธรรมของผู้นำ พฤติกรรมของผู้ให้คำแนะนำ นโยบาย บรรยากาศทางสังคม และพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน หากจะมองภาพรวมของการจัดการกีฬาแล้วนำมาแบ่งเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและสะดวกต่อการนำไปปรับใช้สามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วนหลักๆ คือ 1.ทฤษฎีพื้นฐาน 2.ทฤษฎีเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ และ 3.การจัดการกีฬาระหว่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนด้านการจัดการกีฬา

Zhu Jia-Xin ได้มองย้อนกลับไปไปที่โครงสร้างของการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดการกีฬาโดยเฉพาะมุมมองด้านการจัดทำตำราด้านนี้ โดยได้เขียนลงในบทความที่ชื่อว่า "The review and prospects of sports management" ซึ่งได้แบ่งพัฒนาการด้านการจัดทำตำราการเรียนการสอนด้านการจัดการกีฬาเป็น 4 ช่วง คือ

1.Embryonic stage หรือระยะเริ่มต้น โดยในปี ค.ศ.1930 มีการเขียนบทความเรื่อง Sports Administration โดย Jin Zhao-Jun ต่อมาในช่วงปี ค.ศ.1950 มีการนำเอาทฤษฎีด้านการกีฬาจากสหภาพโซเวียตมาปรับใช้ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.Appealing for reconstruction stage ซึ่งตรงกับปี ค.ศ.1980 เป็นช่วงที่มีงานวิจัยด้านการกีฬาและการจัดการกีฬาเกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่น "Establish Chinese Own Sports Management as Quickly as Possible" โดย Sun Han-Chao ในปี ค.ศ.1983 ต่อมาในปี ค.ศ.1984 มีการจัดทำตำราด้านการจัดการกีฬาออกมาเป็นเล่มแรกที่ชื่อว่า Sports Management เขียนโดยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยกีฬา Wuhan ร่วมกับมหาวิทยาลัยอื่นอีก 4 แห่ง และมีการจัดตั้งภาควิชาการจัดการกีฬาเป็นแห่งแรกขึ้นในปี ค.ศ.1985 ที่มหาวิทยาลัยกีฬา Wuhan และในเดือนมิถุนายน ปีค.ศ.1985 มหาวิทยาลัยกีฬาปักกิ่งได้ตีพิมพ์ตำราชื่อ Physical Training Management

3.Formation and development stage เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 21 มีการสร้างงานวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ด้านการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดการกีฬา มีการเขียนตำราขึ้นมาใหม่อีกครั้งที่ชื่อว่า Practical Sports Management ซึ่งเป็นหนังสือที่เสนอมุมมองด้านการปฏิรูปและการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกีฬา

4.Continuous improvement stage เป็นช่วงแห่งการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หากพิจารณาภาพรวมและกรอบของการจัดทำตำราด้านการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน จะพบว่า มีการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนแรกเป็นเรื่องของทฤษฎีขั้นต้นหรือพื้นฐานซึ่งมีสัดส่วนของเนื้อหาประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่สองเป็นเรื่องของทฤษฎีการบริหารจัดการในส่วนของการดำเนินงานคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 60 การเขียนทฤษฎีด้านการจัดการกีฬา

ไม่เพียงแต่เป็นการนำเอาทฤษฎีด้านการบริหารจัดการมาผนวกเข้ากับทฤษฎีการกีฬาเท่านั้น แต่ทฤษฎีด้านการจัดการกีฬาที่ดีควรเป็นทฤษฎีที่เขียนมาจากประสบการณ์และโลกแห่งความเป็นจริงที่เกิดขึ้นของการกีฬาในประเทศนั้นๆ เพื่อให้ทฤษฎีนั้นมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพการณ์จริง ทำให้ง่ายและสะดวกต่อการนำไปปรับใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการกีฬากับการประยุกต์ใช้

การจัดการกีฬาเป็นศาสตร์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย Kang Jian-Wei ได้ทำการศึกษาเชิงปริมาณในเรื่องของการจัดการกีฬารวมถึงวิจัยในเรื่องของกระบวนการในการพัฒนาการกีฬา นโยบายกีฬา การจัดการกีฬาและทีมกีฬา โดยตีพิมพ์ในบทความงานวิจัยที่ชื่อว่า The Review and Prospects about Chinese Sports Management การจัดการกีฬาสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ได้หลายสาขา อาทิ เช่น การจัดการอุตสาหกรรมกีฬา โดยงานวิจัยที่มีชื่อเสียงในเรื่องนี้ คือเรื่อง The Operational System of Professional Sports Club ส่วนการประยุกต์ใช้ในเรื่องของการจัดการแข่งขันกีฬานั้นเป็นสาขาที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว เน้นการจัดการเรื่องการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดผลลัพธ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การจัดการด้านสังคมวิทยาการกีฬาเป็นประเด็นที่มีการศึกษากันมาก โดยมุ่งไปที่สองเรื่องหลัก คือ เรื่องของทฤษฎีด้านการจัดการทางสังคมวิทยาการกีฬา ที่เน้นนโยบาย การควบคุมกำกับดูแลและการบริหารจัดการด้านการลงทุน ส่วนเรื่องการพัฒนาและปรับโครงสร้างด้านสังคมวิทยาการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นเน้นไปที่การจัดการองค์กรเป็นสำคัญ ส่วนการประยุกต์ใช้ด้านการจัดการการกีฬาอีกเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน คือ การจัดการโรงเรียนกีฬา ซึ่งการศึกษาในลักษณะของ Macro-Study จะมุ่งไปที่การจัดการเชิงระบบ กฎระเบียบ ข้อบังคับและการประเมินระบบ ส่วนการศึกษาแบบ Micro-Study เน้นเรื่องของกระบวนการจัดการด้านพลศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดการด้านสถานที่และอุปกรณ์ ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านของสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นสำคัญของการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

Zhu Jia-Xin ได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาด้านการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีนในบทความที่มีชื่อว่า "The Review and Prospect of Sports Management" โดยได้สรุปประเด็นปัญหาที่พบไว้อย่างน่าสนใจ 4 หัวข้อ คือ 1. ศูนย์กลางด้านการวิจัยในเรื่องของการจัดการกีฬายังมีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดทำและรวบรวมงานวิจัย 2. งานวิจัยที่ได้มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นงานวิจัยที่ผลลัพธ์มีนัยสำคัญและสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ 3. หลายๆทฤษฎีที่ได้มาจากงานวิจัยยังห่างไกลกับโลกของความเป็นจริง ยากต่อการที่จะนำไปใช้ปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ 4. งานวิจัยที่เน้นการศึกษาระบบการจัดการหรือดำเนินงานในหน่วยย่อยยังไม่มีคุณสมบัติและมากเพียงพอ

สิ่งที่ควรระลึกไว้เสมอ คือ การจัดการ เป็นกระบวนการที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและในทางอุดมคติแล้วจะต้องมีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆที่จะนำมาใช้ในการจัดการอยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา มีการพัฒนาแนวคิดการจัดการให้ทันสมัยและก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้นการจัดการด้านการกีฬาจึงไม่ใช่เพียงการนำศาสตร์แห่งการจัดการมาผนวกรวมกับศาสตร์ด้านการกีฬาหรือวิทยาศาสตร์การกีฬาเท่านั้น แต่จะต้องมีการวิเคราะห์และผสมผสานร่วมกับประสบการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงขณะปฏิบัติหรือดำเนินการ นักวิเคราะห์ชาวจีนยังเชื่อว่า หากทำได้เช่นนี้ ทฤษฎีการจัดการกีฬาที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้บนคุณลักษณะเฉพาะของการจัดการกีฬาของชนชาติจีน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการกระตุ้นหรือผลักดันการพัฒนาการจัดการกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อถึงเวลานั้นทฤษฎีการจัดการกีฬาที่เขียนขึ้นบนแก่นแท้และรากฐานของความเป็นชนชาติจีนจะนำพาให้การกีฬาของจีนก้าวไปสู่ประเทศที่มีความเป็นสุดยอดและผู้นำด้านการกีฬาของโลก

แนวทางการพัฒนาการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ความสำเร็จของการจัดกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 29 หรือ ปักกิ่งเกมส์ในปี ค.ศ. 2008 ถือว่าเป็นการเปิดตำนานหน้าใหม่แห่งการจัดการกีฬาที่มีประสิทธิภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีนและนำพาประเทศไปสู่การสร้างประวัติศาสตร์และก้าวไปยังความทันสมัยแห่งการจัดการกีฬา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความโชติช่วงของการนำการจัดการกีฬาที่เขียนจากทฤษฎีซึ่งมาจากประสบการณ์และความเป็นอัตลักษณ์ของชนชาติจีนไปสู่การปฏิบัติที่แสดงผลสำเร็จเป็นเลิศเกินความคาดหมายของชาวโลก การรวบรวมเอาประสบการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติมาเขียนขึ้นเป็นทฤษฎีการจัดการกีฬาของสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ความสำเร็จของการสร้างทฤษฎีที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงเพื่อผลสำเร็จอันสูงสุด สาธารณรัฐประชาชนจีนจะยังคงก้าวต่อไปเพื่อปรับปรุงและพัฒนาทฤษฎีด้านการจัดการกีฬาให้ดียิ่งขึ้น เปลี่ยนจากการพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศด้านการแข่งขันไปสู่การสร้างความเป็นเลิศด้านการกีฬาเพื่อมวลชน ซึ่งเป็นการนำการกีฬามาใช้สร้างคนที่มีคุณภาพของประเทศ และเชื่อว่าการจัดการด้านการกีฬาเพื่อมวลชนจะเป็นทิศทางงานวิจัยในอนาคตด้านการจัดการกีฬาที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะต้องพยายามก้าวไปให้ถึงความสำเร็จเหมือนที่เคยประสบมาแล้วจากการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาระดับโลกอย่างการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก

เอกสารอ้างอิง

Bu Te , Hu Xin-Ye . The Developmental Processes of Chinese Sports Management.

International Journal of Business and Social Science 2011; 2(7) : 143 – 8